

УДК 377.004:37.012.3:37.03

[https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-22](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-22)

<https://orcid.org/0000-0002-1891-5482>

Марина РОСТОКА

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Анотація. У статті акцентується увага на значущості моніторингових досліджень у системі професійної (професійно-технічної) освіти. Автор розглядає моніторинг щодо професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти України, а також наводить приклади прогнозування підвищення її якості засобами стратегічного аналізу – SWOT. Окреслено перспективи вдосконалення системи професійної освіти завдяки впровадженню моніторингових досліджень. У статті наголошується на тому, що моніторинг уможливорює вчасне виявлення тенденцій й є найбільш ефективним інструментарієм у системі наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти в цілому, а професійної освіти – зокрема. Метою оповідання є актуалізація проблеми моніторингу й прогнозування професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти України. Вважається, що це один із сучасних трендів професійної педагогіки, який враховує особливості сучасного онлайн-навчання, що уможливорює для керівників будь-якої ланки управління, а також для педагогів, батьків і учнів вчасне отримання інформаційно-аналітичних даних, що стосуються організації навчання за професіями у сенсі освітньої реформи та глобального впливу трансформаційних змін на процес реформування системи професійної освіти тощо.

У статті розглянуто шляхи підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у педагогічному процесі закладу освіти, наведено стислий опис впровадження різновидів організації моніторингу навчальної діяльності, від вирішення завдань методами

моделювання до впровадження альтернативного методичного алгоритму проведення моніторингу якості професійної підготовки в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Ключові слова: моніторинг, прогнозування, професійна підготовка, кваліфікований робітник, стратегічний аналіз.

Вступ. Нині в умовах сучасного постпандемійного глобалізованого простору освітньою галуззю в цілому, а професійною освітою – зокрема, переживається певний кризовий період. Це спричиняє появу розбіжностей між тим знанням і навичками, а також набутими компетенціями, що пропонують заклади освіти, та вимогами, які висуваються до випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) сучасним виробництвом, тобто – роботодавцями.

Модернізація і реформування сучасної системи професійної (професійно-технічної) освіти нині потребує глибокого аналізу щодо системного відстеження показників якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Адже педагогічний моніторинг має забезпечити отримання достовірних даних для аналізу, оцінювання та корегування діяльності ЗП(ПТ)О). Він покликаний надати учасникам освітнього процесу, зокрема керівництву, корисну та сучасну інформацію, що вкрай необхідна для прийняття рішень щодо перегляду цільових, технологічних, організаційних, інформаційно-нормативних параметрів освітньої, у т. ч. й педагогічної діяльності, у новому трансдисциплінарному форматі.

Між тим підвищення показників якості професійної підготовки в цілому й рівня сформованості професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників – відповідно, за багатьма факторами залежить від створеної у ЗП(ПТ)О адаптивно організованої соціально-педагогічної системи підготовки робітничих кадрів. Адже спровокована освітніми трансформаціями зміна парадигми професійної освіти обумовлює

необхідність пошуку найбільш раціональних шляхів управлінського впливу, адекватного ідеям сучасного освітнього простору. У цьому контексті актуалізується роль наукового інформаційно-аналітичного супроводу професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, ефективність якого забезпечується результатами ефективного аналітичного й діагностичного інструментарію, в т. ч. і моніторингу.

Зазначимо, що моніторинг є одним із потужних дослідницьких інструментів інформаційно-аналітичного супроводу освітніх досліджень. Він спрямований на відображення реальних тенденцій здійснення освітнього процесу в закладах освіти взагалі, у ЗП(ПТ)О – у тому числі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід звернути увагу на те, що моніторингом якості освіти займаються на державному рівні відповідні структури Міністерства освіти і науки України. Так тож, Порядок проведення моніторингу якості освіти відповідно до Закону України «Про освіту» регламентовано Наказом МОН України [7]. У системі професійної (професійно-технічної) освіти України також активно впроваджують моніторинг регіональні Науково/навчально-методичні центри ПТО.

Слід відмітити, що однією із провідних організацій, яка займається моніторинговими дослідженнями на світовому рівні, зокрема питаннями, що стосуються використання ІКТ в освіті, є Міжнародна асоціація оцінювання навчальних досягнень (IEA – The International Association for the Evaluation of Educational Achievement) [6].

Моніторингові дослідження як науковий напрям зацікавив низку вітчизняних та зарубіжних учених таких, як: В. Биков, Б. Блум, С. Гончаренко, В. Зуєв, К. Інгекамп, Г. Єльнікова, О. Локшина, П. Лузан, Д. Матрос, Н. Морзе, Н. Непомняща, П. Новиков, З. Рябова, Г. Селєвко та ін. Дослідники В. Андрєєв, В. Беспалько, М. Гузаїров, Л. Єгорова,

Н. Калініна, В. Кальней, І. Лернер, А. Майоров, О. Сафронова, М. Скаткин, А. Талих, Н. Тропнікова, С. Шишов та ін поклали у зміст моніторингового дослідження визначення цілей навчання, кінцевих та проміжних результатів, яких мають досягти здобувачі освіти не лише у навчанні, а також й у розумовому, моральному і фізичному розвитку та професійній підготовці [8]. На нашу думку, відслідковування за спеціальним моніторинговим процесом якості здійснення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О має проходити за певним методичним алгоритмом, тобто за специфічною методикою/технологією, враховуючи певні нормативні документи МОН України.

Аналіз публікаційних джерел та дисертаційних досліджень з проблеми реалізації моніторингу якості освіти [1; 2; 3; 11; 12; 13 та ін.] дає підставу для твердження, що до основних функцій моніторингу можна віднести: експертне оцінювання результатів діяльності ЗП(ПТ)О по різних аспектах його функціонування; відстеження результатів навчальної (освітньої) діяльності безпосередньо здобувачів професійної освіти; експертиза рівня управлінської майстерності та соціально-психологічної організації лояльності педагогічних працівників; коригування діяльності окремих ланок ЗП(ПТ)О на основі даних моніторингу, підвищення рівня розвитку професійної майстерності та компетентності педагогічних працівників; підвищення якості вирішення організаційно-управлінських завдань на основі висновків, сформульованих по результатах моніторингу; прогнозування розвитку ЗП(ПТ)О на основі даних моніторингу та розроблення відповідної стратегії його функціонування, тощо.

Метою статті є з'ясування суті моніторингу професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в умовах сучасних освітніх трансформацій та надання альтернативного методичного алгоритму здійснення етапів цього процесу з поглядом на майбутнє.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що питанням підвищення результативності професійної підготовки присвячено багато наукових праць, проблема аналітики впровадження науково-практичних доробок до цього часу залишається актуальною. Виникає потреба у пошуку й вдосконаленні до сучасних вимог методів, що покликані забезпечити досягнення діагностично встановлених перспектив. Саме таким методом є моніторинг, який на сьогоднішній день широко застосовується в економіці, педагогіці, соціології [8].

У своїх публікаціях ми не вперше нагадуємо, що поняття «моніторинг» з'явилося в Україні після Чорнобильської катастрофи і передбачало систему для відслідковування стану здоров'я населення. Також, наводячи актуальний і донині приклад тлумачення Енциклопедією освітніх технологій поняття «моніторинг» як «систематичний, глибокий і точний контроль різноманітних сторін педагогічного процесу, регулярний зворотний зв'язок, який надає суб'єкту управління уявлення про стан та результати діяльності певної системи, постійне спостереження за будь-яким процесом для виявлення його відповідності бажаному результату чи вихідному положенню, системна сукупність регулярно повторюваних вимірів (досліджень процесу)» [9, с. 722], хочемо зауважити про те, що у «педагогіці моніторинг – це форма організації, збору, зберігання, оброблення та розповсюдження інформації про діяльність педагогічної системи» [8]. Досвід засвідчує, що в часи швидкого інноваційного ритму виникає необхідність у раціональному, навіть стратегічному, плануванні етапів педагогічного моніторингу, що має бути засновано на результатах дослідження певних соціальних та професійних еволюцій. Врахування в цьому аспекті експертного оцінювання вагомості факторів ефективного протікання професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, які мають пройти певний рівень адаптації до нових вимог.

Зауважимо, що «на відміну від діагностування, моніторинг – це цілеспрямована спеціальна система, усвідомлена на всіх етапах педагогічного процесу (тривале спостереження процесу впродовж одного, трьох або п'яти років)». Увага тут має бути зосереджена на специфічних процесуальних характеристиках освітнього процесу кожного ЗП(ПТ)О та особливостях здійснення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за певною професією. Таким чином, у даному випадку «встановлення кореляції між важливістю й оперативністю процесуальної та результативної інформації» є актуальним питанням педагогічного моніторингу [8].

Моніторинг уможливорює своєчасне виявлення трансформаційних змін й забезпечує адаптивне реагування на них. Встановлення факторів, що зумовлюють такі зміни дає змогу попередити про наявність негативних тенденцій та здійснити короткострокове прогнозування розвитку важливих процесів як у зовнішньому середовищі ЗП(ПТ)О, так і схарактеризувати внутрішнє середовище – якість контролю і оцінювання та повноту реалізації методичного забезпечення професійної підготовки. Адже моніторинг сприяє цілісному, системному вивченню життєдіяльності закладу освіти за принципами неперервності, інформативності, діагностичності, науковості, зворотного зв'язку тощо.

Дослідник О. Язиков наголошує, що «для підвищення ефективності моніторингової діяльності слід застосовувати нові інформаційні технології, адже без них не вдасться побудувати оперативний зворотний зв'язок і розв'язати велику кількість управлінських завдань». Він пояснює, що «на відміну від діагностики та інших видів освітніх досліджень, моніторинг відрізняється високою технологічністю збору та обробки інформації», а також «моніторинг передбачає широке використання сучасних інформаційних технологій на всіх етапах: пошук, збирання, накопичення,

обробка, передача та використання інформації». Тобто О. Язиков стверджує, що зберігання та оперативне використання інформації здійснюється за допомогою електронного зв'язку та баз даних, які регулярно поповнюються» та «підтримуються комплексом програмно-технічних засобів» [13, с. 107-108]. На нашу думку, в сучасному освітньому середовищі актуальність автоматизації моніторингових досліджень засобами електронних освітніх (інформаційно-аналітичних) ресурсів все більш набуває свого значення.

Тим самим, для забезпечення відповідної якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників необхідність постійного контролю освітнього процесу є важливим аспектом. А для цього звісно потрібно застосувати надійний інструментарій контролю і методи, що уможливають об'єктивність оцінювання результатів освіти задля забезпечення адаптивного управління в будь-яких умовах функціонування закладів освіти. При цьому важливо визначати не тільки статичну картину результативних даних, а й важно цілісно спостерігати весь освітній процес в динаміці. Планомірні дидактичні відстеження результатів освітнього процесу, що включають діагностику, корекцію й прогнозування професійного розвитку особистості здобувача освіти, майбутнього кваліфікованого робітника, передбачають розроблення комплексу відповідних критеріїв, показників та індикаторів, а отже, здійснення моніторингу якості освіти, у нашому випадку – професійної освіти.

До того ж у системі педагогічного моніторингу відбувається впорядкування та систематизація потоку інформації про діяльність ЗП(ПТ)О, що надходить з різних джерел. Проте, контроль і оцінювання професійних знань, умінь здобувачів освіти ЗП(ПТ)О залишається головною складовою освітнього процесу і є необхідною умовою оцінювання його якості. Дійсно, результати навчання професії мають

відповідати заданим нормам і вимогам. Саме педагогічний моніторинг уможливорює на науковій основі визначення завдань, прогнозування, організування, регулювання діяльності педагогічного колективу. Саме педагогічний моніторинг показує динаміку формування в здобувачів освіти професійних знань, умінь і навичок, дозволяє встановити рівень навченості та професійної підготовки випускників, адекватність цього рівня вимогам ДСПТО, ринку праці, роботодавців. У процесі цілеспрямованої систематичної контрольної діяльності педагог (викладач, майстер виробничого навчання) має змогу: оцінити глибину і обсяг засвоєного учнями матеріалу; визначити, чи вміють учні застосовувати знання з предметів професійного циклу на заняттях виробничого навчання; встановити, як навчаються оперують основними поняттями, законами тощо; скорегувати навчальний процес, конкретизуючи завдання, форми і методи навчання, спираючись на отриману інформацію, індивідуалізувати роботу учнів з орієнтацією на вимоги ДСПТО; стимулювати пізнавальну активність здобувачів освіти.

Зауважимо, що моніторинг професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників має певну низку властивостей зі збору й оцінювання отриманої інформації. Тому методичний алгоритм, що запропонований нами має технологічно обґрунтований порядок дій. Це є альтернативним узагальненим прикладом порядку проведення моніторингового дослідження (проте врахування законодавчих і нормативно-правових положень, прийнятих на державному рівні – має рацію). Так тож, зважаючи на вищезазначене, пропонуємо порядок здійснення моніторингу в наступному векторі поетапного збору інформації:

1) Проведення стратегічного аналізу (SWOT-аналізу) – виявлення резервів, потенційних можливостей більшості ЗП(ПТ)О України в цілому та кожного окремо;

2) З'ясування педагогічних умов реалізації програм, методик і технологій професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників засобами експертного оцінювання вагомості факторів ефективного формування їхньої професійної компетентності;

3) Визначення інтересів, здібностей та рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників.

Для моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників доцільним є використання різноманітних способів й методів отримання інформації: кількісний аналіз обсягів підготовки означених робітників у ЗП(ПТ)О України; опитування роботодавців із питань відповідності запитам галузі та їхнього працевлаштування; визначення педагогічних умов здійснення професійної підготовки за методикою експертного оцінювання вагомості факторів ефективного формування їхньої професійної компетентності тощо.

Результати моніторингу мають продемонструвати реальний стан професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників для різних сфер господарської діяльності країни – автомобільної, авіатранспортної, залізничної, туристичної, харчової індустрії тощо в різних регіонах України.

Засоби SWOT-аналізу спрямовані на виявлення: сильних (S) та слабких (W) сторін сучасного стану функціонування ЗП(ПТ)О у напрямку підготовки робітничих кадрів, а також дозволяють визначити фактори внутрішнього середовища об'єкта аналізу (професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників), тобто те, на що сам об'єкт має вплинути; можливостей (O) та небезпек (T), які є факторами зовнішнього середовища, – те, що може вплинути на об'єкт зовні й при цьому не контролюється ним [5, с. 152].

Важливо відзначити, що кожен ЗП(ПТ)О має специфічні особливості освітнього процесу та певну соціально-психологічну організацію

лояльності суб'єктів освітньої взаємодії у внутрішньому його середовищі (умови здійснення професійної підготовки – фактор внутрішнього середовища), однак закони про освіту не контролюються цим ЗП(ПТ)О (зовнішній фактор). У цьому сенсі, результатом проведення SWOT-аналізу є формулювання основних стратегічних напрямів розвитку ЗП(ПТ)О відповідно до здійснення підготовки за ліцензованими в ньому професіями із урахуванням можливостей покращення стану професійної підготовки, що окреслюються висновками SWOT-матриці [9, с. 55].

Звісно, що можливості – це те, що керівництво закладу має проаналізувати й те, на чому має сконцентрувати всі необхідні для підвищення якості освітнього процесу ресурси закладу освіти. При цьому відповідні небезпеки також вимагають підвищеної уваги й ретельного моніторингу. Вони відносяться до пріоритетної частини стратегічного планування діяльності ЗП(ПТ)О і мають знаходитися під постійним контролем адміністрації закладу освіти.

Слід зауважити, що можливості, що сприяють ранжуванню за мірою вимог й небезпеки, потребують поточного контролю. Їм надається середній пріоритет: контроль керівництва вищої й середньої ланки, інвестування із власних чи доступних джерел (стимулювання, внесок у соціально-профорієнтаційну рекламу та впровадження сучасних ІК-технологій тощо) [8]. Тим самим, відбувається розроблення стратегії ЗП(ПТ)О за отриманими результатами: визначаються стратегічні цілі й завдання з питань модернізації змісту професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

До того ж SWOT-матриці складаються на підставі якісних експертних оцінок. Наприклад, нами на основі отриманих даних SWOT-дослідження було проведено пілотажний аналіз вагомості факторів ефективною професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у

ЗП(ПТ)О та за ранжуванням визначено найвагомші чинники, що впливатимуть на рівень якості професійної підготовки. Підсумками роботи експертів засвідчено, що професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників буде результативною за умови реалізації в освітньому процесі ЗП(ПТ)О певних умов формування їхньої професійної компетентності. Звісно було виявлено і обґрунтовано певні педагогічні умови як зовнішні обставини, що забезпечують функціонування й розвиток процесу, котрий потребує певного упорядкування, організації. Такі умови прогнозовані при проведенні моніторингу та є сукупністю інноваційного освітнього середовища, структури й змісту навчально-методичного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Таким чином, зроблено висновки, що для здійснення моніторингу важливим є визначення його етапів за особливостями професійної майбутніх кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О, а саме:

1. Проведення базового SWOT-аналізу: відбір параметрів, що впливають на розвиток ситуації – здійснення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Нами з'ясовано: пріоритетом слугують ключові фактори успіху, престижності професії на ринку праці.

Рекомендуємо: ефективно організовувати заходи соціально-профорієнтаційної компанії з метою мотивування здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти до вступу на навчання у ЗП(ПТ)О за професією, яка за діагностичними показниками особистості кожного школяра буде відповідати його професійному стереотипу (задатки, здібності, спрямування тощо). За результатами такого дослідження побудовано SWOT-матрицю (табл. 1).

Таблиця 1

**SWOT-матриця: результати стратегічного аналізу професійної
підготовки майбутніх кваліфікованих робітників
у ЗП(ПТ)О України**

Сильні (S) сторони	Можливості (O)
<p>1. Досвід роботи ЗП(ПТ)О. 2. Рейтинг ЗП(ПТ)О серед інших закладів освіти і серед роботодавців щодо підготовки кваліфікованих робітників. 3. Якість проведення профорієнтаційних заходів щодо залучення учнів ЗОСШ до навчання за робітничими професіями. 4. Високий рівень соціально-психологічної організації лояльності педагогічних працівників, якість викладання навчальних предметів. 5. Сучасні педагогічні технології та методики, що застосовуються у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. 6. Інформатизація освітнього процесу професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.</p>	<p>1. Підняття престижу робітничих професій на сучасному ринку праці. 2. Можливості кар'єрного зростання здобувачів освіти в умовах виробництва шляхом набуття неперервної освіти. 3. Активне мотивування й стимулювання здобувачів освіти задля покращення рівня успішності й навчальних досягнень. 4. Підготовленість педагогів та здобувачів освіти до суб'єкт-суб'єктної взаємодії в інформаційному навчальному (трансдисциплінарному) середовищі ЗП(ПТ)О. 5. Створення інформаційного навчального середовища щодо формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників на засадах трансдисциплінарного, компетентнісного, системного, адаптивного</p>
Слабкі (W) сторони	Небезпеки (Т)
<p>1. Не престижність багатьох робітничих професій на сучасному ринку праці. 2. Традиційність методик професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. 3. Недостатня базова загальноосвітня підготовка за профілем професій. 4. Формалізація проведення виробничої практики віддаляє отримання відповідного рівня кваліфікації майбутніми кваліфікованими від реальності та вимог роботодавців. 5. Низька здатність майбутніх кваліфікованих робітників до адаптації в нових умовах діяльності. 6. Низький рівень самостійності в умовах невизначеності. 7. Недостатня об'єктивності контролю і оцінювання професійних здобутків майбутніх кваліфікованих робітників.</p>	<p>1. Високий рівень нестабільності законодавства щодо здійснення господарської діяльності суб'єктів господарювання, що віддаляє навчання за провідними спеціальними дисциплінами від реального виробництва. 2. Бурхливе оновлення змісту професійної підготовки, що має здійснюватися з урахуванням випереджального розвитку виробничих технологій й освіти та спрямовуватися на футурорреальність за специфікою навчання спеціальних дисциплін. 3. Низький рівень організації й проведення державних кваліфікаційних атестацій, невідповідність сучасним тенденціям змісту ДКР тощо. 4. Переведення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в режим онлайн провокує віддалення формування їхньої професійної компетентності від практики. 5. Збільшення онлайн перенавантаження на педагогічних працівників під час пандемічних заходів призводить до прискорення темпів їхнього професійного вигорання.</p>

Розроблено автором

2. Експертне оцінювання вагомості факторів ефективності професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Нами з'ясовано: орієнтиром для здійснення освітнього процесу ЗП(ПТ)О за визначеними параметрами є очікування роботодавцями кваліфіковано підготовлених професійно компетентних робітничих кадрів, які мають високий рівень конкурентоздатності на сучасному ринку праці. Рекомендуємо: реалізувати педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників через забезпечення якісного впровадження сучасних педагогічних технологій навчання в їхню професійну підготовку; створити відповідне трансдисциплінарне навчальне середовище у ЗП(ПТ)О; актуалізувати питання щодо викладання змісту навчальних предметів як провідних спецтехнологій набуття професійних компетенцій; забезпечити об'єктивність контролю і оцінювання професійних здобутків майбутніх кваліфікованих робітників.

3. Ранжування факторів, які з'ясовано за ступенем вагомості, та оформлено як кінцеві результати аналізу. Також виділено певні критерії за показниками підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників задля об'єктивного проведення моніторингового дослідження.

Отже, моніторинг та прогнозування результатів професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в умовах сучасних освітніх трансформацій дає змогу вбачати перспективи вдосконалення навчально-методичної складової їхньої професійної підготовки, встановлювати пріоритети в оновленні змісту викладання спеціальних дисциплін, а також забезпечує створення і розбудову трансдисциплінарного середовища ЗП(ПТ)О у тренді викликів сучасного постпандемічного простору тощо.

Використані джерела

1. Гириловська І. (2015). Моніторинг професійно-технічної освіти в сучасних умовах. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*. Сер. : Професійна педагогіка. Вип. 9. С. 59–64.
2. Горб В. Г. (2003). Теоретичні основи моніторингу освітньої діяльності. *Педагогіка*, Вип. 5. С. 9-13.
3. Єрмола А. М. (2008). Технологія моніторингу якості освіти : навч.-метод. посіб. Харків, Курсор, 173 с.
4. Лукіна Т. О. (2006). Моніторинг якості освіти: теорія і практика. Київ, Шкільний світ. 128 с.
5. Майсак О. С. (2013). SWOT-аналіз: об'єкт, фактори, стратегії. Проблема пошука зв'язей между факторами. *Управление и высокие технологии*. Вип. 1 (21). С. 151–157.
6. Міжнародна асоціація оцінювання навчальних досягнень (IEA – The International Association for the Evaluation of Educational Achievement) [Електронний ресурс]. URL : <http://www.iea.nl/comped.html>.
7. Наказ МОН «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти» [№ 54 від 16.01.2020 р.]. URL : http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/71055.
8. Ростока М. Л. (2014). Моніторинг та прогнозування професійної підготовки майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних. *Нова педагогічна думка*, Рівне, Вип. 3 (79), С. 193-197. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/8111/>.
9. Ростока, М. Л. (2017). *Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04; [Марина Львівна Ростока]. Київ, 350 с.
10. Селевко Г. К. (2006). *Энциклопедия образовательных технологий* : в 2 т. М., НИИ школьных технологий, Т. 2, 816 с.
11. Цвілик С. Д. та ін. Розвиток системи освітнього моніторингу якості професійної освіти майбутніх кваліфікованих робітників / С. Д. Цвілик, Ю. А. Богута, К. А. Миколайчук. URL : <http://dspace.vspu.edu.ua/handle/123456789/4678>.
12. Щербак Л. В. (2009). *Здійснення моніторингу регіонального ринку праці та визначення потреби в підготовці кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах* : методичні рекомендації. Київ, Геопрінт, 44 с.
13. Языков О. І. Моніторинг якості професійно-технічної освіти як складова інформаційного та управлінського забезпечення системи ПТО. URL : http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/1508/1/Monitoring%20osvity_Yazykov_2006.pdf.

Referenses

1. Hyrylovska I. (2015). Monitorynh profesiino-tekhnichnoi osvity v suchasnykh umovakh. Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Ser. : Profesiina pedahohika. Vyp. 9. S. 59–64.
2. Horb V. H. (2003). Teoretychni osnovy monitorynhu osvitnoi diialnosti. Pedahohika, Vyp. 5. S. 9-13.
3. Iermola A. M. (2008). Tekhnolohiia monitorynhu yakosti osvity : navch.-metod. posib. Kharkiv, Kursor, 173 s.
4. Lukina T. O. (2006). Monitorynh yakosti osvity: teoriia i praktyka. Kyiv, Shkilnyi svit. 128 s.
5. Maysak O. S. (2013). SWOT-analiz: obekt, faktory, strategii. Problema poiska svyazey mezhdru faktorami. Upravlenie i vysokie tekhnologii. Vip. 1 (21). S. 151–157.
6. Mizhnarodna asotsiatsiia otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen (IEA The International Association for the Evaluation of Educational Achievement) [Elektronnyi resurs]. URL : <http://www.iea.nl/comped.html>.
7. Nakaz MON «Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia monitorynhu yakosti osvity» [№ 54 vid 16.01.2020 r.]. URL : http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/71055.
8. Rostoka M. L. (2014). Monitorynh ta prohnozuvannia profesiinoi pidhotovky maibutnykh oblikovtsiv z reiestratsii bukhhalterskykh danykh. Nova pedahohichna dumka, Rivne, Vyp. 3 (79), S. 193-197. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/8111/>.
9. Rostoka, M. L. (2017). Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnykh oblikovtsiv z reiestratsii bukhhalterskykh danykh : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04; [Maryna Lvivna Rostoka]. Kyiv, 350 s.
10. Selevko G. K. (2006). Entsiklopediya obrazovatelnykh tekhnologiy : v 2 t. M., NII shkolnykh tekhnologiy, T. 2, 816 s.
11. Tsvilyk S. D. ta in. Rozvytok systemy osvitnoho monitorynhu yakosti profesiinoi osvity maibutnykh kvalifikovanykh robitnykiv / S. D. Tsvilyk, Yu. A. Bohuta, K. A. Mykolaichuk. URL : <http://dspace.vspu.edu.ua/handle/123456789/4678>.
12. Shcherbak L. V. (2009). Zdiisnennia monitorynhu rehionalnoho rynku pratsi ta vyznachennia potreby v pidhotovtsi kvalifikovanykh robitnykiv u profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh : metodychni rekomendatsii. Kyiv, Neoprynt, 44 s.
13. Iazykov O. I. Monitorynh yakosti profesiino-tekhnichnoi osvity yak skladova informatsiinoho ta upravlinskoho zabezpechennia systemy PTO. URL : http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/1508/1/Monitoring%20osvity_Yazykov_2006.pdf.

Марина Ростока

кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник
отдела научного информационно-аналитического сопровождения образования,
Государственная научно-педагогическая библиотека Украины
имени В. А. Сухомлинского, НАПН Украины,
г. Киев, Украина

**МОНИТОРИНГ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ
БУДУЩИХ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ КАДРОВ В УСЛОВИЯХ
СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ**

Аннотация. В статье акцентируется внимание на значимости мониторинговых исследований в системе профессионального (профессионально-технического) образования. Автор рассматривает мониторинг профессиональной подготовки будущих квалифицированных рабочих в учреждениях профессионального (профессионально-технического) образования Украины, а также приводит примеры прогнозирования повышения ее качества средствами стратегического анализа – SWOT. Определены перспективы совершенствования системы профессионального образования благодаря внедрению мониторинговых исследований. В статье отмечается, что мониторинг позволяет своевременное выявление негативных тенденций и является наиболее эффективным инструментарием в системе научного информационно-аналитического сопровождения образования в целом, а профессионального образования – в частности. Целью статьи является актуализация проблемы мониторинга и прогнозирования профессиональной подготовки будущих квалифицированных рабочих в учреждениях профессионального (профессионально-технического) образования Украины.

Считается, что это один из современных трендов профессиональной педагогики, учитывающий особенности современного онлайн-обучения, что делает возможным для руководителей разных звеньев управления, а также для педагогов, родителей и учеников своевременное получение информационно-аналитических данных, касающихся организации обучения профессиям в векторе модернизации образования, а также глобального влияния трансформационных изменений на процесс реформирования системы профессионального образования и др.

В статье рассмотрены возможности повышения качества профессиональной подготовки будущих квалифицированных рабочих в педагогическом процессе учебного заведения, приведено краткое описание внедрения разновидностей организации мониторинга учебной деятельности, от решения задач методами моделирования до внедрения альтернативного методического алгоритма проведения поэтапного мониторинга качества

професійної підготовки в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Ключевые слова: моніторинг, прогнозування, професійна підготовка, кваліфікований робітник, стратегічний аналіз.

Marina Rostoka

Ph.D of Pedagogical Sciences, Senior Researcher,
Department of Scientific Information and Analytical Support of Education,
V. O. Sukhomlinsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine,
NAPS of Ukraine, Kiev, Ukraine

**Monitoring the Quality of Professional Training of Future Skilled Workers
in the Context of Modern Educational Transformations**

Abstract. The article focuses on the importance of monitoring studies in the system of professional (vocational) education. The author examines the monitoring of the professional training of future skilled workers in institutions of professional (vocational) education in Ukraine, and also gives examples of predicting the improvement of its quality by means of strategic analysis - SWOT. The prospects for improving the vocational education system through the introduction of monitoring studies have been identified. The article notes that monitoring allows the timely identification of negative trends and is the most effective tool in the system of scientific information and analytical support of education in general, and vocational education in particular. The purpose of the article is to actualize the problem of monitoring and forecasting the professional training of future skilled workers in institutions of professional (vocational) education in Ukraine. It is believed that this is one of the modern trends in professional pedagogy, taking into account the peculiarities of modern online education, which makes it possible for managers of any management level, as well as for teachers, parents and students to receive timely information and analytical data regarding the organization of training in professions in the vector of education modernization, as well as the global impact of transformational changes on the process of reforming the vocational education system, etc. The article discusses the possibilities of improving the quality of professional training of future skilled workers in the educational process of an educational institution, provides a brief description of the introduction of varieties of organizing monitoring of educational activities, from solving problems by modeling methods to introducing an alternative methodological algorithm for conducting a step-by-step monitoring of the quality of professional training in the context of modern educational transformations.

Key words: Monitoring, Forecasting, Professional Training, Skilled Worker, Strategic Analysis.